

so bile, nisem mogel razločiti. Čez nekaj minut, ktere so se mi pa dozdevale ko stoletja strahu in težav, sem prišel do dna, in sem imel nekaj, le slabo stalnega, pod nogami, na komur nikakor nisem mogel terdno stati, ampak vedno me je voda prizdigovala, in zmiraj sem se moral držati lestve, da se nisem prekucnil. Potapljevci vzamejo seboj velik drog, na kterega se kakor na palico opirajo. Nikakor nisem bil pri volji sprehajati se po dnu morja; grozovita tihota in strašna samota mi je vzela vse veselje. Svetleje pa je bilo na dnu kakor pri sredi lestve, in glava me je nehala boleti, kakor bi odrezal. Imeti sem hotel spominek, pripognil sem se in pobral nekaj kamenčkov, ter jih potisnil za pas. Potem sem dal znamenje in potegnili so me na poveršje.

Kako srečen in vesel sem bil, ko sem bil zopet na suhem. Sneli so mi nar poprej čelado in potem drugo obleko, in prepričal sem se, da se ta oprava ložej obleče kakor pa sleče. Rokava sta se rok tako prijela, da so jih morali z nekim orodjem raztegniti. Ta potapljavska oprava pa je res nepremočna, kajti moja obleka res ni bila čisto nič zmočena.

Na silne nevarnosti noben potapljavec ne misli, če se o njih govori, mu pravijo: Kdor je bojzljiv, ne postane potapljavec.

Dopisi in novice.

Iz Rajhenburga. Udeležba zadnjega shoda učiteljskega društva za okraje: Kozje, Sevnica in Brežice, 11. februarja v Rajhenburgu more se srednja zvati; bilo je navzočih udov 14. — Predsednik g. Jamšek otvorjaje skupščine zbrane serčno pozdravlja. Sočutno se spominja umerlega tovariša i uda našega društva, g. Knežarja, bilšega učitelja Šent-Peterskega. Dalje kliče v spomin zgubo odkritoserčnega, i delavnega tovariša g. Kregarja, koji se je preselil iz našega okraja na Prežin pri Celji. V naši okraj — na Blanco — je prišel g. Boštjančič, ki pa danes še ni navzoč. — Stari, neutrudljivi g. Luka Repotočnik, postal je nadučitelj in dobil je podučitelja g. Podpečana.

Po teh naznanbah prečita in potrdi se zapisnik zadnjega shoda. Nekemu podpore prosečemu učitelju v pokoji, se (gledé obilnih stroškov blagajničnih) dovoli 5 gl. in kmali odposlje. — Mej navzoče se razdeli ravno izšli nemški imenik učiteljev i šol na Štajarskem, tistim, ki ga žele po 50 kr. — Blagajnik, g. L. Repotočnik naznanja društveno gmotno stanje, koje kaže nekoliko nedostatka. G. Jamšek poroča o zborovanji štaj. »Lehrerbund-a« 21. in 22. sept. m. l. na Ljubnem. — Temu poročilu sledi govor (nadaljevanje) g. J. Kunštiča o zgodovini Slovencev. — Zadnji govor o zemljepisji v ljudskeji šoli je govoril g. Jamšek. — Kot odposlanca prihodnjemu zborovanju štaj. »Lehrerbund-a« se volita g. g. Jamšek in Kunštič. Stavili so se nekateri nasveti; mej drugimi: g. Polanec spodbuja učitelje, da pristopijo kakemu vdovskemu društvu — on nasvetuje naročevanje na ministerske risne predlage izšle v veliki podobi, G. Jarc priporoča tovarišem marljivejše poročanje i dopisovanje večih ali manj-

ših dogodovčev i drugih šolo zadevajajočih reči v domače strokovne i druge liste *).
Pevanje bilo je prijetno.

Prihodnji shod boče drugi četertek po veliki noči v Rajhenburgu.

Iz Sent-Jerneja na Dolenskem. Dragi »Tov.«, kaj pogosto si nam začel naznanjati smert onih mož, katerih se učitelji radi spominjamo, ker smo jih ob času njih bivanja visoko čislali. Preblagega gospoda dr. Etbina H. Coste ni več. Kaj nenadoma ga je smert prehitela. Zalostna nam majka! Dovolj so popisovali časniki izverstnost, delavnost, blagi značaj in duševne zmožnosti nepozabljivega ranjkega, in koliko je delal in se trudil v teh in unih družtvih, pa bil je zares z delom preobložen, kar je tudi meni v pismu mesca grudna p. l. tožil. Delal je vsestransko, pa tudi za učitelje dovolj. Bodi mu torej zemlja lahka. — Zopet nam naznanjaš smert v. č. gsp. J. Zavašnika, korarja in bivšega škof. višjega šolsk. nadzornika, uda c. k. dež. sl. svetu. Imel je ranjki tudi nas učitelje precej časa v roki. Bil je, po moji pičli znanosti, kaj izverstn pedagog; kako nas je sukal pri konsist. skušnji, obisti in jetra preiskoval in v gibal, koliko kdo zna. Ni bil pevec, pa je vendar dobro poznal, kdo zna lepo peti in igrati, ter tudi rad poslušal lepo petje. Bil je res navdušen, ko sva pri skušnji z ranjkim učit. g. Tomcom prepevala lepe pesni. Jemal je včasih bič v roke, ter šibal učitelje s prepogostim preseljevanjem f. t. d.; pa je tudi rad odpustil, kar sem sam iz njegovih ust slisal, ko sem imel včasih to čast, biti v njegovi družbi. Vse dobro, kar je nam učiteljem storil, naj mu poplača dober Bog na unem svetu, in naj da njegovi duši večni mir in pokoj! —

V nedeljo popoldne ob 4. uri, 14. svečana, smo pokopali soprogo, raj. Kamničanko, gsp. Andreja Gerčarja, učitelja iz Čateža na Dolenskem. K pogrebu je prišlo mnogo učiteljev in učiteljic iz Kranjskega, pa tudi iz Stajarskega, ki so zapeli pogrobnico: Blagor ji (mu), ko se spocije, v čerhi persti mirno spi.

Solarjev je zopet letos obilo. 10. svečana sem na vradni dopis c. k. okraj. šolsk sveta poslal v Kerško izkaz, koliko otrok je v letih 1874, 1873 in 1872 v šolo hodilo. — Število je kaj veliko. L. 1874 jih je bilo 420; l. 1873 — 396; l. 1872 pa 417; tedaj od 3 let skupaj 1233, ki so našo šolo obiskovali. Bog!

J. Sajč.

Iz Ljubljane. 14. p. m. smo izročili materi zemlji truplo ranjkega gsp. J. Zavašnika, korarja in bivšega šolskega nadzornika. Ranjki je bil svoj čas katehet na normalni šoli v Ljubljani in od l. 1851 višji škofijski šolski nadzornik ljudskim šolam. Tukaj v visoki službi se je pokazalo, da je bil postavljen pravi mož na tako odličnem mestu. Bil je g. Z. bistrega uma, posebno izurjen v opravilih, ki so se strinjale z njegovo visoko službo; posebno pa se je odlikoval njegov talent za organiziranje. Ni kmalo moža najti, da bi bil v kratkem času toliko dosegel, kakor ravno g. Zavašnik. Nekoliko je »Tov.« o tem govoril, ko je l. 1869 vlada prevzela višje nadzorništvo ljudskih šol. Dasiravno je bilo veliko šol na novo ustanovljenih, vedel je g. Z. pridobiti sposobnih učiteljev za nove šole. Osnoval je v Idriji, v tistem rudarskem mestu, preperandijo, kjer se je od preperandov manj učenosti tirjalo, kakor v Ljubljani. — Koliko prav dobrih in verlih učiteljev, ki še sedaj delujejo po ljudskih šolah, je dalo samo mesto Idrija. Iz vseh stranij Kranjskega so hiteli mladeniči pripravljati se za učiteljski stan, ker tam se niso mnogo, pa to dobro in praktično učili, in jim je bila med drugim posebno prilika dana, izuriti se v godbi.

*) To so tudi po vsem naše misli. Enemu ta, drugemu drug list v gaja, vanj naj dopisuje. — Objektivno pisane stavke vsak list rad prejema, in iz vsacega kraja je poročevati, česa učit. sobrate zanimava. (Vred.)

Nastopila je pod g. Z. zlata doba ljudskemu šolstvu na Kranjskem, duhovska in deželna gosposka je delala v lepi vzajemnosti, odpravljene so bile čisto nemške slovnice in berila, in vpeljale prav dobro sestavljene knjige za slov. otroke. Učiteljstvo se je med sabo skušalo, veljal je le tisti kaj, ki je dolžnosti svojega poklica na tanko splooval. G. Zavašnik je bil avtokrat, pa v lepem, dobrodejnem imenu te besede. Združeval je očetovsko resnobo in ostrost z materinsko blagostjo in prizanesljivostjo. (To tudi poterjuje dopis iz Šent-Jernej.) Učitelj z doma počernjen, je dostikrat pri g. Z. najdel pomoči in vsmiljenja, ker je bil nad zatožencem in tožnikom, in navadno vse okoliščine in osebe dobro poznal, je stvar dostikrat drugače sodil, kakor drugi, sicer pa stvar tako uravnal, da je obemo strankama bilo vstreženo. Učitelji so pod njegovim nadzorništvom dobro vedeli, pri čem da so, kaj imajo storiti, kaj opustiti. — Ker je skofjski nadzornik prav za prav le to spolnovati imel, kar je vlada zahtevala, ni moglo drugače biti, da je g. Z. v nekaterih časih posebno povdarjal nemščino po ljudskih šolah. Vendar se v tem času slovenščina ni sistematično spodrivala, in tadanje ponemčevanje je bilo sedanjemu podobno kakor namalan ogenj prayemu, slovenščine ni sovrazil, niti preganjal iz svoje iniciative narodnih učiteljev. Najhuja beseda iz njegovih ust je bila: »Ne vtikujte se v reci, ki vas ne brigajo«. In o tem času, ko so ga slovenski časopisi napadali, ker je bil v nasprotju z narodnim prizadevanjem, se je enkrat izrazil: »Sedaj ne marate več za me, ampak svoje ukaze dobivate od drugod«. — A s tem očitanjem je bilo vse odpuščeno, in ostal je g. Z. očetovski prijatelj učenikom ves čas svojega nadzorovanja. Pri njegovem odpustu so mu izročili učeniki zahvalnico v spomin, o čemur je tačas »Tovariš« bolj obširno pisal.

Pod njegovim zaštitjem se je osnoval »Učit. Tov.« Učitelje je spodbujal k naročevanju in k dopisovanju, dopisnikom je rad naklonil kako darilo, ostal je listu ves čas naročnik. Dasiravno je »Tov.« včasih prinašal sestavke, ki mu niso bili po vsem všeč, vendar se ni nikoli zaradi tega maščeval nad dopisniki, in odkritoserčna beseda ga ni razdražila. Njegovo uspešno delovanje pri šolstvu je še vsem živo v spominu, in pozneje bode o tem zgodovina poročevala. Poslednja leta je g. Zavašnik bolehal in počasi pešal, dokler mu smert ni oči zatisnila 12. p. m. Njegovoga pogreba se je uárod in duhovščina obilno vdeleževala, a ne v taki meri tista stranka, s katero je »in politicis« zmirom glasoval. — Zadnja leta pokojnega nas pa posebno živo spominjajo nestanovitnosti in minljivosti vsega časnega. — Svet pá, in vse, kar je na njem mine, a beseda Gospodova ostane na veke.

— Iz prijateljske roke smo dobili 5 gl. za slov. učit. društvo in 2 gl. za »Narodno šolo.« — Domoljubi po Slovenskem, ako vam je kaj mari za domorodna učiteljska društva, podpirajte jih! — Nemci vam dajejo tukaj lep zgled; iščejo svojih ljudi, a narodni učitelji iščemo podpornikov. Tudi vi, učiteljski tovariši podpirajte nas; kaj opravimo sami, ako nimamo prijateljev po deželi, ki bi bili z nami enakih misli! — Važno vprašanje je pri vsakem društvu denarno vprašanje, tako tudi pri našem društvu. Dolga sicer nimamo, a mnogo tudi ne opravimo; nimamo prihodkov. Tiskovina za »Imenik« nam je vzela 153 gl. 87 kr.; razprodalo se je tudi nekaj imenikov, a ne mnogo; letos tedaj ne bode »Imenika«; — a imamo pa bukvarnico, za katero se zmirom kolikor toliko nakupuje; tudi imamo nekaj časopisov naročenih, n. p. Volkschule, Schulbote, Schulpraxis, več časopisov dobiva pa »Tovariš« za zameno, kateri se tudi udom dajejo, ako se za nje oglase. — Naše vodilo boóe tudi odslej, kakor je bilo dotlej: spoštovanje do svete vere in ljubezen do domovine. Komur

dopada to glasilo, naj nas podpira; društvo pa ostane toliko časa, dokler najde prijateljev vzlasti iz med učiteljev. — (*Imenik šol in učiteljev po Slovenskem pr. l.^a se dobiva sedaj za 20 kr. pri vredništvu ali pa pri gsp. Milicu na st. tergu h. št. 33.*)

Iz seje dež. š. sveta 7. januarja t. l. Predsednik, c. k. svetovalec in vodja dež. vlade Bohuslav vitez pl. Vidman pove, da je bilo 31. decembra p. l. pod njegovim predsedstvom pri posvetovanji članov c. k. dež. vlade, c. k. finančnega vodstva, kranjskega deželnega odbora, c. k. dež. šolsk. sveta in zvedencev določeno in dognano pravilo, kako ravnati in gospodariti s šolskimi zavodi (Schulfonde) na Kranjskem; to se bode razglasilo po dežel. zakoniku. (Sedaj je »post tot discrimina rerum«, po toliko pritožbah, uravnano učiteljsko splečevanje, odsihdob menda ne bo več slišati, da učitelji ne dobivajo redno svoje plače.

Prošnja učit. pripravnice, naj se ji spregleda dveletno praktično službovanje, da napravi učiteljsko spraševanje, predlaga se ministerstvu za uk in bogocastje. — Neki c. k. okrajni šolski svet predlaga podavajoča pisma za nadučiteljsko službo, in tudi v tej zadevi pritožbe mnogo članov krajnega šolskega sveta in srenjskega zastopa; vračujejo se pisma okraj. sl. sveta nazaj, ker nimajo v sebi podavanja (Praesentazion) v smislu postave in niso za službeno obravnavo; služba naj se vnovič razpiše, potem se poterdi izzebranje članov krajnega šolskega sveta in nova volitev kot postavna. Članovi c. k. spraševalne komisije za splošne ljudske in meščanske šole dobé nagrado za njih trud za l. 1874. — Prebero se obravnavne pisma, ki jih je predložil c. k. okrajni šolski svet v Planini zastran vstanovljenja lj. šol v Godoviču, na Vojskem, v Ledinah in v Spodni Idriji; za šole v Godoviču se daje 1200 gl.; na Vojskem 2100 gl. v Ledinah 1700 gl., v pripomoč za zidanje; zastran šole v Spodnji Idriji se bode dalje obravnavalo. — Podučiteljski službi na 2 razrednih šolah v Trebnjem in v Čeremošnjah se spremenite v učiteljski, 1razredna šola v Žužemberku postane 2razredna; plača bode na teh 3 šolah za 2 učitelja sedaj po 400 gl., v Trebnem in Žužemberku pa od 1876. l. po 450 gl. — Na 1razrednih ljudskih šolah v Košani in v Šturijah se poviša plača od 400 na 500 gl., ker pa za letos to ni v proračun vzeto, velja to še le s 1. januarjem 1876. Razreši se več prošenj za podporo.

Odgovor „Schulzeitung“. — Koliko jaz cenim svoj zemljevid vojvodine Kranjske, povedal sem pri učit. skupščini. — Naj boljša kritika moje mape bi bila res ta, da bi bil kdo zmed vas pri mojih okoliščinah in pri isti podpori od strane merodajnih oseb kak potrebni zemljevid narisal in na svoje troške izdal. A kritikovati je lože, kakor delati.

Iz sestavkov, ki smo jih brali v »L. Schlzgt.« dne 10. svečana pa sklepam:

1. Na Kranjskem je bolje za podučevanje v zemljepisji, da so gole stene kakor kak začasni učni pripomoček.

2. Učiteljem, ki iz lastnega nagiba kakšen šolski pripomoček doverše, škoduje to na veljavi in dobrem imenu.

3. Za obstanek Avstrije moj učni pripomoček ni bil občno nevaren, ker po nekaterih šolah na Dolenjskem mu je bil dovoljen prostor med učnimi pripomočki, a v logaškem in drugih okrajih je bil toliko nevaren in škodljiv, da je mahom mogel iti pod klop. — To poterjuje g. učitelj Dermelj sam v svojem »Eingesendet v L. Schlzgt.«

Na Marskem so žandarmi odpravljali zemljevide česke kronovine; no, pri nas pa jim tega ni treba in ne bo, ker prosim vse g. učitelje, da naj mahoma ³³²⁷⁵ borni zemljevid kranjski, če tudi so g. deželni nadzornik pri uč. skupščini dovolili, rabiti ga dosihdob, ko pride boljši na svitlo. Ne morem in nočem dalje težko vest imeti, da jaz oviram razvitek kranjskega šolstva na podlagi

učnega reda od 20. avgusta 1870. Naj si pomaga vsak g. g. tovarišev, kakor more, kadar razlaga zemljepis kranjski, narisa naj zemljevid na tablo; vsaj to je »zulässig«, če je še tako slabo. Če si pa ne upa, narisati ga, no! naj pa opusti; zato mu ne boče treba nikomur odgovornemu biti. Kar kdo nima, tudi dati ne more. F. Stegnar.

— Slovensko učiteljsko društvo je imelo odborovo sejo 11. pr. m. Navzočih je bilo 6 odbornikov, 4 iz Ljubljane in 2 iz dežele. — G. poveresednik naznani, da se je g. Gerkman iz Ljubljane pismeno odpovedal odborništvu. — Goverilo se je mnogo, kako povzdigniti društvo. Vgibalo se je sem in tje, a uganilo se ni ničesa gotovega. — Bodočnost pa je taka, kakoršno si pripravimo; samo po sebi pride le smert. Že je ura odbila najrajst, čas je, da se predramite tovariši, in pogledate okoli sebe; društvo pa le takrat kaj velja, ako ima društvenike za sabo, ki ga duševno in materialno podpirajo.

Zahvala.

Slavna hranilnica v Ljubljani je zopet letos podarila „Narodni šoli“ 100 gl. av. v. za nakupovanje šolskega blaga revnim šolam, ki si same nemorejo tega omisliti. Za lepi dar in blago pripomoč izrekuje naj toplejšo zahvalo

Odbor „Nar. šole“.

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. Na enorazredni ljudski šoli v Krašnji je učiteljska služba s plačo 400 gl. in s prostim stanovanjem izpraznjena.

Prošnje s potrebnimi dokazi se morajo do 25. marcija t. l. pri krajnem šolskem svetu v Krašnji, in sicer prošnje unih učiteljev, ki so že v službi, po poti predpostavljene okrajne šolske oblasti predložiti.

C. k. okrajni šolski svet v Kamniku, dne 17. svečana 1875.

Na Štajarskem. Učiteljska služba izpraznjena v Cezanjovcih razpisuje se s plačo 550 gl. in prostim stanovanjem do 25. marcija t. l. Prosilci morajo biti zmožni nemškega in slovenskega jezika.

Okrajni šolski svet v Ljutomeru dne 11. svečana 1875.

Na Goriškem. V sozanskem okraju se razpisujejo s tem učiteljske službe enorazrednic v šol. občinah 3. vrste v Povirju, Gorjanskem, Nabrežini, in v šol. občinah 4. vrste v Mavhinjah na Repnemtaboru in Gabrovici.

Dohodki teh služeb so določeni v §. §. 22., 30. in 33. dež. šol. postave 10. marcija 1870.

Prosilci naj vložijo svoje prošnje previdene z dokazom učiteljske sposobnosti in dosedanega službovanja, najdalje do 20. marcija t. l. pri dotičnih krajnih šol. svetih. Prosilci, ki ne služijo v tem okraju, naj vložijo prošnje po sebi predpovljenih šol. oblastih.

C. k. okrajni šolski svet v Sežani 21. februarja 1875.

Premembe pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. Gosp. J. Šetina, spraš. kandidat, postane učitelj v Černomlju.

Na Goriškem. V Solkan pri Gorici pride gna. Baveon; v Ajdovščino gsp. France Setničar iz Šempasa; v Šempas gsp. Jernej Rajar iz Lokovca; v Lokavec gsp. Blaž Pernišek iz Ljutomeru na Štaj.; v Podgoro gsp. Franjo Peric iz Ročinja.

G. F. R. v P. Tretavov „Der kleine Zeichner“ geißt z drugim naročenimi rečmi v kakih 8 dneh iz Lipeke. — Za denar se ne boje!

Današnjemu listu je pridjan „Kazavec“ št. 2, 2 strani.

Odgovorni vrednik: **Matej Močnik.**

Tiskar in založnik: **J. R. Milic.**